

Վարագայի Համալսարանի Հասցեատեսի տեղում տեղա-
նակեցին իրենց համալսարանը, բնակեցան և այլ-
նա իրենց հիմնական օգուտը տալով :
Վարագայ սենեակը 200 նիւսիսէ վերինի, դռ-
նի տակի պիտի սենեակը 200, վե ամբողջ աշխ-
րհ 100 դուրուշտուր :

Երեւոյ դուրուշտուր պիտի տեղադրուի իրենց քե-
սանտան հայրենի 50 դուրուշտուր տեղում տեղադրուի, եւ
այլուք 50 նիւսիսէ դադարեալ վերինի տեղում տեղադրուի :
Վարագայ թանկէ իւր 50 շէր փարայա օտարու-
նաք տուր :
Իւսնաթըն բաժնորդ իւր տեղում իւր 3, երեսնի

տեղում իւր 2, վե իւրենցիկ վե զիտակ տեղում
ար իւր 1 դուրուշտուր :
Մեքթուպ վե սայիտէ, Վեզիր խանընտա աշա-
ղը դադարու, 14 նիւսիսէ օտարու, փանտան
կարագեա իսմինէ կեօնտերիւնէ տուր :

ԱՂԳԱՅԻՆ

Տիւնքի Կիւն Նիւհանուր Ժողովը լեւեմ-
միւ ինքնիւ իսկտէ, Էքսերիսիւթ, Եանի 51
երեսիտան տալիս պուլունմատըղնտան, Տիւ
պիր շէյէ պագըլմագսըղն տաղըլըր տուր :
վե զանն իտերիւ քի կելեմէք ծիւմա կիւ-
նիւնէ լեքրարէն տալեթ օլունմագ տուր :

Նրեսիտան Էքսերիսիւթի պու վապիթե-
սիւլիսի, գալպէրիստէ միգտարի քիթայէտէ
միլլէթ վե վաթան զայրէթի օլմատըղնը իս-
պաթ իմմէքտէ տուր : չիւնքի, միլլէթիմիլտէ
ճէհալէթ օլ գատար քեօքէնմիլ տուր քի,
միլլէթէտտիս (սիւլիլիլ) միլլէթիլէ միստուս
օլան տուլըլարըն Տէման քեաթիթէսի ուլու-
շուպ, անմագ սըրք ծիւմանի տուլըլար
պագը գալմըլ տուր, վե մեքքիւր տուլըլարըն
իսէ, պիր միլլէթ պիւթիւն պիւթիւն Եապանի
հայրենէ կիրսէ տալիս, պագը գալմագընտա
չիւքէ Եօք տուր :

Պիղիլէյի միլլէթէր, Տէր շէյտէ մատ-
տի պիր մէնթաթ արամայա ալըլըլ օլ-
տուլըլարընտան, մանէվի մէնթաթ, Եաթուտ
ղայրէթ վե շէրէթ տուլըլարընը Տիւ մա-
գամընտա լուրմարար :

Վեքր երեսիտանըղն ունիւնտա միլլէթ-
տէն Եաթուտ Տէվլէթտէն պիր մագը օլմուշ
ղլա իտի, Տէր երեսիտան օլանըն, Տէր
մէլլիսէ Ժամկուշ վագիլիստէն գօշմագը շէյ-
է տուրտու, երեսիտան օլմագ իւրէն, ի-
թիմալ տուր, պիր պիրիսին գաթսըն Եաթուպ
վե կեօլէրիս տալիս չեքարըլար իտի :

Պիղ տիւնեա գանուշարընա իւրիսէ տիգ-
րաթ իթիթէքտէն պաշգա, միլլէթիմիլ ախ-
լաղըն տալիս քէք ալեա միլլէթաա իթիթ
օլտուլըլմուլտան, իքի սենեակէն պերու-
անկարեա լուրիգիլէ օլան միլլէթէն իտա-
թիթիլէ գարըն սեյլէմէքտէ, վե Էվլէ ու-
աթըր շու Եօլուն չեքմագ օլտուլըլմուլ իս-
քեաթ օլմագըլմըղ, Եաթըրըլմա իտաա
իթիթէքտէյիլ : հալպու քի պագըլար, վե
լուտուսիլէ երեսիտան Էքսերիսիւթի Էք-
սերիսի, “Նէ” տիմէք տուր, այլուք Նէ իմիլ,
պու միլլէթի իտարէ իթիթէք իւրէն, աղգասի
լուրիսին, անմուլիլուլիսին, սէր վե միա-
լուրիսին լաղըլ տուր” տէյի, պիղէ գար-
ըն սեյլէմէքտէ տիլէր :

Իմտի, սօրարըլ շու ճէվապը վերէն Ե-
րեսիտան Էքսերիսիլէր, պիղլաթ քէնտի-
լէրի, Եաթըրըլ իւշ տէօրթ այտա պիր տե-
ֆա օլտուլու, վե ապա պիր կիւրիւթիւ քա-
թըրթը տիլլէմէքսիլիս, Եաթըրըլ պիր գաշ
սաաթ միւմատէլէ վե միւշալէրէն իթիթէրի
լաղըլ կելտիկի հալտէ, կելիպ պուլունմա-
տըլարը, իւշ սենեակէն պերու մէյտանտէ
իքէն, գանդի տէլիտէն իգնա օլարագ, Տէր
հաթիթա լուրմանտը, վե Տէր տէֆաթնտա
Եաթըրէն մէսուլիլիսէթ ալթընա կիրմէսի,
վե Եաթըրէն կիրիւլիլի վե Եաթըրթը տիլ-
նէմէսի, վե հաթիթա սիթէթիլ վե հաթա-
րէթէր տալիս իլիթիլմէսի միլլէթնտան մա-
լիւմ օլան Վաղաքան Ժողովա 20 նէթէր
աղա պուլունմա պիլմէսիսի իւմիս իթիթէքտէ,
վե գարարըլար գուրալար վերմէքտէ, վե միլ-
լէթէ պիր իւրտմէթ իթիթէքտէ տիլլէր զիւի-
միլլէ, գալպէրիսի րահաթ իթիթիլիլմէք-
տէ տիլլէր :

Նիւշ Նէթէր երեսիտանտան, Եիկիլմի
նէթէրիսին, Էնվայի սեյլէպէրէ մէպնի կե-
լէմէթիլ օլմարըլ իլիթիլմէսի ինքեա իթի-
թէյիլ : լաթիս, անմագ գըրգ սէթիլ քիլի
կելթիլ օլմարընտա տալիս, պիր Նիլլէթիլ զայրի
միլլէթիլ պուլունմատըղն գալպուլ իտէմէ-
սիլ :

Նաթըլ քի սեյլէթիլ, ալեսէվիլէ պիղ-
տէ, միլլէթ վե վաթան զայրէթի Նէ ի-
տուլիսին Տէմ լուրմըլան ալ տուր, վե Տէմտէ
տէրէթէսի քէք մահտուտ տուր, վե իսթիլ
իսէ պիր իտաա վե Նէթանիլիլիլ զայրէ-
թի կելթիլիլտէ, անիստէ զալէպէ իթիթէքտէ
տիլ, վե իլլէ զաննըլմըլմա, տիւնքի կիւն
տալիս Էօլէ օլմուշ տուր :

Իւշ սենեակէն պերու, Վաղաքան Ժո-
ղովարըն Նիլլէթնտա կիտէմէսիլիս, վե
մաթիլուպ օլունան իսլահաթը կեօթիլէրէմէ-
սիլիս, ըլըգ կիլիպ ատամըն կեօլիլնէ վուր-
մագտա օլան սեյլէպէրի կեօրմէք իթիթէթիլ
պիր գաշ զաթըլար, լուպիլաթ գարըլ պիր
լուլէթ իճատ իտէրէք, վե իլլէ պուլունմա
պաշըլմա սեյլէպ տէյլէրէք, օրթայա Եաթըլար-
լատըլար, վե “սաաթ օնա կելթիլ տիլ, աման
չաթիլուգ պիլթիլիլմէսի կիտէլիլմ” տէյի իլլէ
իւլէրիստէ օլմուլմագա օլան Էքսերիսիլէր
տալիս, տահա լուլէթիլ, մանեաթըն անլա-
մագսըլըն “Էվլէթ, Էվլէթ” տէյլէրէք գուրա-
վէրտիլէր, վե լուրիլիլտէ իւլէրիլիլ Էք-
քէսի կիւրիսիլէթէք օլան օլ մանեաթըլ գա-
րարա, Եանի Եաթըլ Եաթուտ Էքսերիսիլէր
լարտան միլլէթիլ 40 քիլի իսմինի ալթէ
իտիլիլ պիր ցուցակ Եաթըլմարըն, վե Եիլիլ
իսթիլմէսին օլան զաթըլար տալիս գուրա, վե
րիլէպիլիլնէ ալիս տէտիլէր :

Նուլէթ մանեաթընմա պու համաթիլիլ
լուպիլաթ գարըլ օլտուլըլմա պաշգա, իճ-
րաթը լուրըլմա, տիլարտան ատամա տալիս
գուրա վէրիլմէք օլտուլմա, պիլթիլմէ պիւ-
թիլն չիւրիլ վե Էսաաթըլ օլտուլըլ մէյ-
տանտա իքէն, Էվլէլըլ Մասիս տալիս, պիր-
տէն պիր գաթըլարագ, համաթիլիլ իս-
տաաթնտա կեօլէլէրէ ալթգաթըլ իթիթէթիլ
չեքըլար իտի, Նաթըլ քի, Վ յըլըլ պահա-
րընա գարըլ, հալեաա, մէսէլէյի գըրգ սե-
թիլ գալպա իթիլալ իտէրէք, ճէվապ վիլ-
մէթիլ, վե տիլաթիլ գուլտան չեքմագ-
ըլա չալըլմագտա տուր :

Վ Էլ հաթըլ, օլ վագըլ 40 քիլի իսմին-
տէն միլլէթիլ պիր ցուցակ տուր մէյտա-
նէ կելիս, վե Տէրքէսիլ, վե հաթիթա Ե-
րեսիտանըլմա Էքսերիսիլիլ լուլէթ ծիւպ վե
կիւլմէսիլ մուլիպ օլտու իտի : չիւնքի, մեք-
քիւր ցուցակը լուրիլիլ իտէն գուրաթնտան
իւշ Նէթէր աղալարըն զաթէն համաթիլ
օլմատըլարը, վե իսթիլիլ Եաթըլարը
ատամըլըն Տէման չեքըլմա Եա Տիւ լու-
նըլմագըլարը, վե Եաթուտ սալթ իսմին լու-
նըլմագըլարը շէյլէ տուրտու (պէյլէ օլտու-
ղու լուրիլիլտէ իսէ, համաթիլ օլուպ օլ-
մատըլարըն լուրմարըլըն, միլլէթիլ օ-
լմագըլ շիւքէսիլ տուր), մեքքիւր ցուցա-
կըն իլլէնտէ Էքսերիսիլ սենեակէրէ, վե սոն

տեղեր ձեռք բերեցին, տեղի վրա կարողացան, համարձակ
առաջնորդ տալիս կենտրոնացնել, վե հայտնա
տալիս կենտրոնացնել օրան զավթարքն խնամ
լերի տալիս, հեր քեօն կենտրոնացնել վարձագ
տա խոսի :

Պիղ Նիդհանուր ժողովատ, մեզ քիւր ցու
ցալը, պիւր գաջ զավթարք իլէ պերապեր,
պիւր իւն գուլվեթիմիլ իլէ ձեռն իմիւր,
վե պատեհու, Վ արագատա տալիս, սեօք
մեղ պիւր շէյ օլտուղուն իտաւա իլէմիլ ի
տիւր, վե թեքիւրիւ օլ պապտե տալիս պի
ղիմ իտաւա վե բեյղամպերիլ իմիւր թաւիդ
իլէմիլ իտի. շէյլէ քի, ցուցակ մեյտանա
օլտուղու հայտե, իլք գուրա շէքիւմէ քտե,
էքտերիլ յեթի թրա իլէ, Ծ քիլի ինթիլապ
օլտուղուն, վե հիւ տեյիլ իսէ, մեզ քիւր
ցուցակ տալիս իլէմիլ պիւր քիւր ցուցակ
թեքիւր վե թաւա հուպ իտեյլէր շէրմաւր օլ
տուղար իտի : Վ է պու տա, պիղիմ իլէն
քիւր քիւր քիւր թիւթու հաթ, վե ալ պիւր ի
թիւթու տեյիլ իտի :

Իքիւն ինթիլապ տալիս, պեշ ալթը
թը եինէ ցուցակ տալիս տիլարտա օրան զաթ
լարտան, վե նըթըր տալիս, ցուցակ տալիս
պուղուն զաթլարտան օլտուղար, օն պիւր քիլի
գուրա գաղանմը, վե համամուր ինթիլա
րըն, պիւր ինթիլապ հիւթալընը մուծիպ
օլտուղ իտի :

Պիղ պու քեյ թիլիլ իլ վաղը լար սիւ
քիւր իլգըն կեշմիլ իտի, վե շիմի տալիս,
բեք գըստա սուրեթտե սեյլէտիք իսէտե,
տիլգաթ օլտուղուն թապտիւրտե, երեսիւ
խան էքեթիլէրիլ տեյն, լա տգալ նըթըր
նըն, նե աղըտա զաթլար օլտուղար, վե ե
րեսիլիլանըլը նե եօլտա անլալըլ պուղուն
տուղարընը քեթիլէն անլալըլա ձաղընտա
շիւքհէ եօթուր. իլգա հիւթիլմ շու քեօ
շէյի : Սեք քիւր ցուցակ, գապուղուն ձաղ
տուր տեյի, Նիդհանուր ժողովատ, պիւր
չօք երեսիլիլան էլ գալըրմըլ իտի. տիլք
տիւր քի, Վարաքալան ժողով աղալարընը
տալիս պիղալթ քեթիլէրի ինթիլապ իտե
ձեք օլտուղա, քեթիլ գապուղ իթտիլէրի
ցուցակ տալիս պուղուն ինթիլէր գուրա վիւր
մեղէր լալըմ կեշիլ իտի. վե մատամ քի
էվիլէ էքտերիլ յեթի էքտիլէրտե իտի, տի
մեք տիւր քի, սեյիլէն երիլիլմի քիլիլիլ, հե
ման երիլիլմի տալիս մեզ քիւր ցուցակ տալիս
օլտուղ իտի. հալ պու քի, մուղալիլի կեթիլէ
տիւ. վե աշիլէրա անլալըլը քի, պիղիմ
երեսիլիլան էքեթիլէրտե չօղարը, պիւր
շէյի լալըլըլա անլալըլա ձաղընտա եթ
գուրալը վիւրմէ քտե, վե պու կիւն քի գա
պուղ իթտիլէրիլ, իլէ կիւն սեյրա ձեռն
հիւթէ քտե տիլէր. հեյլէ իլիլիլտե, տիլի մե
սեյլէ ղեմընտա, հեմ ալալ վե հեմտե ալ
էլ գալըրտա, վե ուլունալտե իլէն պիւրտեյն

պիւր ուլունալտե էլիլիլ պիւր աշաղը վե պիւր
տե եօթարը կեթիլէրտե պուղուն տուղուն (պե
պեյլիլ իլք իթարաթըն տալիս իթարընը գըր
մամալ իլիլն օլտուղ տըր) շէնտ տեթա կեօ
րիլիլալ տիւր :

Իլէնի Վարաքալան ժողով աղալարըն
տան եթտի նեթիլիլ ինթիլապ իթիլ ղալուն
ղունտան, վե հեր նե գուրա, համալա օլ
մայան 13 նեթիլ ղալար, համամուր ինթիլա
րալմէն, պու կիւրիլտե միւթիլն օլտուղուն մե
թեպէ մեթուրիլ յեթիլիլ տեթալմու իգտամ
իթմէ քտե, վե իլգալը սայ ու թեթալար
լըգ իլլէմէ քտե իսէլէրտե, օն իլէ քիլիլտեյն
հեր տեթա օն պիւր քիլիլ պուղունալտա բեք
պիւրիլ կիւրիլա օլտուղ, վե իլգալիլ յեթիլ
լէրիլիլ պուղունալարընտա իսէ, պիւրիլա գա
լալըլ գալըլ օլալալընտան, էքթիլէն իլիլիլ
նեթիլէրիլն եթիլտեյն գուրա վեթիլմէ քիւր
տիւրիլ Նիդհանուր ժողով տալիլ օլտու
մուղ իտի. հալ պու քի, նալըլ քի սեյլէ
տիւր, ղալմէն պիւր իթարմալարըն իլլէրի միւ
սալտե իթմէյիլ, պիւր իթարմալարընտա միւ
լէթ տուղուն սու օլմալարընտան, վե պիւր
իթարմալար տալիս, մեզ քիւր ցուցակ տալիս սօ
լալի հիւթալթիլմիլ վե քիւրիլա տիւրիլալ
օլտուղարընտան, տիւրիլ կիւն կեթիլմէյիլ
իտի. լալիլ, ումարըլ քի, պիւր տեթա կեթ
մեթիլէրիլ յեթիլտե իթտեթիլ իթեթիլն օլտուր
կեթիլէ քեթիլա ինտալըն կեթիլէր, պիւր
քիւրիլա տիւրիլալարըն տե, տեյիլ էլիլ պիւր,
իլա եթիլմիլ պիւր քիլիլ իլէ պիւր մեթիլա ի
տեթիլ :

— Իլլիլմէր 24 թարիլիլ թարալընտան
ալարըլմըլ պիւր գըլթ մեթիլալա նալալէն,
գըր. Վարաքալա կիւրիլալա մալը մեթալ
րուն 15 իլտե սալիլմէն օրալա վալըլ օլտուղ,
վե անիլտե, հեր շէյտեյն էվիլէ, իթալալան
վե ուսուղունալան իթարմալարըն իլէ պերա
պեր, մեթիլէրիլն իլլէրիլ իլլէրիլ օլ
մայա պալալմըլ օլտուղուն պալալ, կիւրա
կի կիւրիլա տալիս տալիլալ չօղարալ, մեթ
իթիլէրիլ իսայ ու մեթալթը, վե էլլէրիլ
լէթիլ իլլէրիլն ղալթ իթեթիլիլ պիւր քա
լըլ վեթիլ, վե ձիւթիլիլ մեթիլիլ յեթիլ
նի պալտի օլտուղուն :

Վեթիլէթ վեթիլն, միւմայիլէյ հիլիլ պիւր
գալ նեթիլ րա հիլիլիլիլ պիւր, գալիլ մալ
ղունտուղ ձիւթիլ իթեթիլիլ պուղունալտալ :

Հարալթիլն եպիսկոպոս Նոյնմէր 10 տա
թարալընտա վալըլ օլտուղուն պիւր կիւն
սեյրա, մեթիլէր կիւրիլալ, շալիլտալըն
տեթիլիլն նալալ գըլմըլ, վե տեթիլ Սեք
պուրտան էքեթիլիլն, պիւր երիլալալա
իլլէրիլալալ օլմալըն պեյան իլլէմէսի
իլլէրիլն, չօղարմըլ տեթիլ տալալ լիւրա իհ
սան իթիլ, վե Ուսուղունալարալ Նիլիլ
թիւնտա աղալալըլմըլ, վե կիւրիլ կիւրիլ
տալիլ Ս. Օգոստինոս քիլիլիլիլ տե պիւր միւ

տալիլ քարոլ վիլիլէրէ, ձեթալթալ մեթ
թեթիլիլն հիլմէթ, տիլգալթ, վե տեթալ
իթիլէրիլն, բեք չօղ նալթիլալ իլլէրիլիլ :

Հարալթիլն եպիսկոպոսն պու հարեթիլ
լէրիլն թալիլն իտեթիլ. վե էթիլ իտեթիլ
քի, շիլալիլ գալալ հարալթալթընա հեթ
վալիլէրէ քեթիլալ իթեթիլ իտեթիլ, իլ
ղունտա կիւրիլ պիւր մեթիլէրիլն մեթիլէր
րիլն ալթալալալ պիւր հալտե պուրալմըլ, վե
անալալ կեթիլն վե կիւրիլ իլլէրիլն սըգըլալ
րալալ, շիլ շիլ լիւրալար թօրալալալ տե
վալ իթիլիլ :

Վե ալալիլ շէյ տիւր պիւրիլ, իլլալ
րունտան Նոյնմէր 23, վե թարալընտան
Նոյնմէր 24 թարիլիլ ալմըլ օլտուղուն
մեթիլալալալալ, մեթիլալալ իլլալալալ
վալըլ օլտուղ, եթալալալալ չօղալըլ օլտուղ
նա տալիլ շիլ պիւր շէյ իլալ գըլմըլալ
տըր. քեթիլ իթալալալ իտեթիլ քի, գըր
Վարալալալ եպիսկոպոսն Չարալալալալ
էլլէրիլն վեթիլ օլմալընտա տալիլ քեթիլ
վե Նալթիլալ էթիլալիլ, պուրտան իլ
հալթիլալ գալալ էվիլ իսպէրիլ կեթիլ
րիլիլ իլլէրիլ, օլպալալալ տալիլ պիւր շէյ ղիլ
իտիլմէյիլ :

— Իլլէրիլալ Նալալալ իլլալալալ թալթ
րալալալալալալալ նալալալալալ յոյն իլլալ
օլտուղուն, վե վալալալ գըրալալալալ վե գը
րալալալալալալ, ղալթիլալալ օլպալ մեթ
րեթիլիլն իլլալ իթիլիլ իսէտե, մեթիլ
օլտուղուն գալալ թեթալալալալալալալ
մալըլ, մա թեթալալալ կեթիլալալալալալ
պու իսպալալ իլլալալալ մեթիլ օլմալըլ
պիւրիլ իլլալալալ օլտուղ, հեթ նե գալալ
պիւրիլալ, մեթիլալ օլտուղ, հեթ գըլմըլ
տեթա վե քեթիլալ իպալթիլ օլտուղ, սե
վիլմէյիլ տալիլ չօղալալ պիւր շէյ օլմալը
տան պալալ, շալալալ հալլէր, գըլալթիլ
լէր, վե հարեթիլէրէ տալիլ պիւր շէյ տալ
օլմալըլալալալ, պիլթալիլ թեթալալալալալ
պիւրիլալ պիւր գեթալալալալալալալալ
տիւր. վե թալիլալալալ, պալալալ տեթալ
էհալ իլլալալ օլտուղ կեթիլալ օլտուղուն
տան, պու տեթալ չօղալալ աղալ կեթիլ
մեթիլալ, նալըլ քի, պալալալալալալ շիլ
էթիլալ պեյան իթիլիլալալ, պիլալալ իլլէր
միլիլալ :

Վարալալալալալ իսպալալ, պեթիլ իսպալ
լալալալալալալալալ իլլէրիլալալ, իսպա
լալալ իլլալալ իտեթիլ. հիլ երեթե թեթ
րալալալալ ինտալ ղիլալալ ձեթալ իտեթ
լալ, շալալալ, վե բալալալ օլտուղալալալ
շէյլէ քի, իլտե գալ վե գըլթալալ տալիլ
օլալ, բալալալ սուրեթտե օլտուղ տըր. էթ
լէ եթալըլ մալալալ վե մալալալ, թեթա
ու թիլալ, վե ալալալալալալալալ վե տեթ
լալըլ, վե հեթիլ վե գըլալալալալալ, չօղ
լալալ, վե իսպալալալալ պիլալալ էհալիլ

պարտքը դադարեցնելու համար, սեյր ու թե-
մաշարն տան տուր, իսկ թե՛նի պիղծէ միւ՛սեր-
բէտ տիր :

Իբրեւնի սեպեայ զանն իտերիզ քի, մեզ-
քիւր օյունուն, զաղէթալար իլէ պիր իբի
կիւն եվզէինտէն իլան իթտիրիլմէսի օլ-
մուշուր. պիզ իսէ, զերասանական խում-
բա, խալիսանէ պու խուսուսու իխթար իթ-
միլ, վէ սայիր զաղէթալար հազգընտա տա-
խի այնի իւմտի վերէնէք, Վարագանն հէր
վազըթ իլանլարնա, գարընդ հիւ պիր շէյ
պէքէմէքսիդին, հազըր օլտուղունու պէյան
իլէմիլ իտիք :

Կերչի իլանլար պատմորարագ, էօթէտէ
պերուտէ եարըշտըրթմագատըրլար. լաքին,
շունու պիլմէլիտիրլէր քի, զաղէթատա եա-
ղըմագլա, տիվարտա եարըշտըրթմագատ քէք
չօգ ֆարգ պուլունաուղու շէյլէ օուրսուն,
չօղլարն գալարըրթ օրթասընտա տուրուպտա
թէթաթիւ իլանը օրույամայաճաղըտա միւ՛սեր-
բէտ տիր :

Մէզքիւր թէթաթուն իլանլարնտա,
տէրտէն քիւնէր տէնիլէրէք կէչիլմէքտէ տիր.
հալ պու քի, լօճալարն վէ սայիր եկըլէ
րին ֆիլթաթլար, հէր իլանլարնտա եկեան
եկեան իշար օլունա, ֆայիտէն խալի օլ-
մաղ զանն իտերիզ. զիրա, թէթաթոյա կէ-
լէնէր, հէր տէֆա կէլէնէր օլմայուպ,
իլա կիւնտէն կիւնէ հիւ կէօրմէմիլ օլան.
լարն տախի կէլմէքտէ օլտուղլարը աշի-
քեար տըր. վէլ հասըլ, պէյլէ շէյլէրտէ,
պիրագտա չօգ սէյլէյիլէրէք լաղըմ տըր,
հիւ տէյիլ իսէ, ֆագաթ, իթիտալ տայիրէ-
նիտէն տիշարը չօղըմայարագ, Երշալոյ-
տաքի օլտուղնին հապարը իլանը իլէ, Մէ՛ճ
մուտաթի միւսիւ չօլանինին էճղալարը ի-
լանլարնտան նասիհաթ ալընմալը տըր :

Վարագանն 262 ինճի նիւսիսէսինտէ տէրճ
խտիլէն թէթաթո պահսընտա, Զարմակ և
Էլնէն նամ ազգային ողբերգութիւնու իճրա
իսէն գերասանու հիւլէր վէ գերասանլար հագ-
ղընտա պիրէր պիրէր զուհուրա կէլմիլ օլան,
տիգգաթլարըմը պէյան իթմիլ իքէն, հէր
նասըլ իսէ, Վարագանն թագլիտինի իտէն
Պ. Յ. Վարագանն զիբրինի կէչմէյէ
ուսուլմուշուղ տուր :

Պ. Յ. Վարագանն, գերասանլար իլնի-
տէ իլք տէրէճէյի թէթաթանլարտան պիրիսի
օլուպ, կերէք սէյլէյիլէրի, վէ կերէք հա-
րէթէթլիլէր, հէր վազըթ թագսին օլուն-
մագտա տըր :

Օլանն իտերիզ քի, պու ախշամ, Վան.
ղուխտ նամ ազգային օլուն օլանըլաճագ
տըր :

Կարին նոյ, 9 . 1865

Խմբագիր Վարագայի Հավա-
սիւ լրագրոյ

Մասիս լրագրոյ 713 թիւը Կարագետ
Մոմիկոնեան ստորագրութեամբ մէկ նամակ

կը հրատարակէ. նամակին հեղինակը որպէս
թէ հաւատարիմ վկաներէ ընդունած տեղե-
կութեամբը կը փութայ անհետացնել ազգայ-
նոց այն կասկածները որպէս թէ Վ. Ե. հապառ
կաթուղիկոսը թունաւորուած չէր, այլ թէ
բնական մահուամբ և կամ գօլէրա ախտի-
ւր մեռած ըլլայ. Սենք արդէն հոկտ. 24
թուով նորին օծութեան հիւանդութեան և
մահուան պարագաները մասնաւոր տեղեկա-
գիր մը շինելով իրիւծ էինք, յուսամ որ
մինչև ցարդ հրատարակուած ըլլայ (1). այժմ
միտքս այն պարագաները կը կոտորուին ընել
չէ, և ոչ ալ կաթուղիկոսը թունաւորուած
ըլլալը կամ չըլլալը հաստատել. այլ միայն
հեղինակին ըրած վերաբերելը շիտեմ, և
երկու խօսքով համառօտ խորհրդածութիւն
մը ածել Վ. Ե. հապառ և օր մահուանը վրա-
յօք, որուն ամեն մէկ պարագաներուն ա-
կանատես եղած եմ առանց մէկ րոպէ գո-
վէն զատուելու թէ գիշեր և թէ ցորեկ :

Վասն նամակին հեղինակը կըսէ թէ. « Իր
հաստատուն բնակարանն ըրած Վ. Է. Ե. Ե.
աճի ծանր և խոնաւ օդոյն ազդեցութեամբ
ժամանակէ մը ի վեր ջերմէ բռնուած կը-
տաղնապէր :

Հերբումն. Երբք ամուսն միջոցին մէջ
հաղիւ հաղ 4—5 անգամ ջերմ բռնեց, և
ան ալ խիստ տկար կերպով, այնպէս որ ա-
ռաջի գիշեր տենդը բռնեմ ալ նէ, հետեւալ
օրը առողջ կըլլար, և ուտելիքն ալ սովո-
րական կերպով կը չարունակէր :

Բ. Կըսէ թէ վերափոխման շարժումն խո-
հարարին գերտէ եփել կը հրամայէ, սակաւ
ինչ անկից կուտէ և վերցնել կուտայ, բայց
կերածը թէ և քիչ, իրեն կը դպչի :

Հերբումն Ինքը երբէք գերտէ եփելու հա-
մար հրաման տուած չէր խոհարարին, սակայն
առանց իմ գիտակցութեանս, (որ այն միջոցին
վէ հարանի խոհանոցին վերատեսչութիւնը ու-
նէի) և Վ. Ե. հապառ և օր հրամանին իր հա-
ւատարիմ կարծած շաթը Լաստուրը ինքնի-
րէն եփած և այնպէս կերցուցած էր :

Գ. Կըսէ թէ գերտէն ուտելէն և թէ եր-
կար ատենէ ի վեր քաշած հիւանդութեան
տկարացած ըլլալով, և գօլէրայի սատտիկ
նշաններ երեւն կեղծ :

Հերբումն. Երկար ատենէ ի վեր քաշած
հիւանդութիւն ասածը ինքնահնար սուտ մըն
է, եթէ ծերութեան մը տկարութիւնը հի-
ւանդութիւն ըսել կըլլայ, անկէ այս ձեռ-
նարկութիւնը կեղայ որ ամէն ծեր շարունակ
հիւանդ պէտք է ըլլայ : Պօղոս Սրբազան
Պատրիարքը որ գրեթէ Վ. Ե. հապառ և օր հա-
ւակակից է, շարունակ հիւանդ է, թերեւ մեր

(1) Պիղէ էյլէ պիր տեղեկագիր կէլմէյի տիր.
վէ պաշգա զաղէթատա էյլէ պիր շէյ տէրճ իտի-
տիկինի տախի տէր իտիլը իթմէքտէ տէյիլէզ,
վէ էկէր դպայ օլմուշ իսէ, թէքարէն կէօնտէ-
րիտիկինեան մէնուն օլտուղ :

նամակին հեղինակն ալ որ եթէ այնքան ալ
չիկայնէ ալ, խիստ մօտեցած է. ուրեմն ին-
քըն ալ կամ հիւանդ է շարունակ, և կամ
այսուհետեւ պէտք է իւր կենաց ընթացքը
հիւանդութեամբ շարունակել : Ինչպէս կա-
րելի է հիւանդ ըլլալ որ շարունակ վէ հա-
րանի մէջ ոտքի վրայ եր գրեթէ, օրուան
մէկ մասը գրաւոր հեղինակութիւններով կըզ-
բօղէր, մէկ փոքրիկ մասն ալ պարտեղը իջ-
նալով, ատի ինչպէս հիւանդութիւն էր որ
բժիշկը կը ներէր նրան ձիթալիզով բաթիլ-
ճան տօլմասի ուտել. ուտեաց օրերը ոչ-
խարի ոտք, մախանայ բիլաւ, մածուն և սեր
ուտել, և գինի խմել, այդ օրպիսի հիւան-
դութիւն էր որ համարձակութիւն տուաւ
կաթուղիկոսին թիֆլիզ երթալու պատրաս-
տութիւնները տեսնել, որ եթէ չի մեռնէր,
այն շաբաթուն պէտք էր ճամբայ ելլէինք. այն
ինչ հիւանդութիւն էր որ թող կուտար ա-
ռաջի իրիկունէն մինչև առաւօտ շարունակ
քնանալ առանց ընդմիջելու. և ցորեկներն
ալ երկու ժամ դարձեալ, խալեար, մեր-
սին, սարտէլայ և խորոված ձուկ ուտող
մարդը ինչպէս կըլլայ որ երկար ատեն հի-
ւանդ եղած կըլլայ :

Դ. Բժիշկ կը կանչուի բայց ճարը գտնե-
լը անհնար կըլլայ կըսէ ինքն ալ հասկանա-
լով որ վախճանը մօտ է, կը կանչէ իր հոգե-
հարազատ որդին Լնդրէաս եպիսկոպոսը,
կը խոստովանի ու կը հաղորդուի :

Հերբումն. Հարաւ գիշեր որ կիրակի կը
լուսնար, երբոր մահուան տրամադրութեան
մէջ ինկաւ, Լնդրէաս եպիսկոպոսը յուսա-
հատած քովէն հեռացեր ու իր սենեակը
քաշուած կարտասուէր, այն միջոցին միաբա-
նութիւնը և Սինոդի . . . անդամք հիւան-
դին սենեակը եկած էին, ես գացի Լնդրէ-
աս եպիսկոպոսին մօտ, վերադարձիս իմա-
յայ որ Լազ լուսարար Եղիազար եպիսկո-
պոսէն հաղորդուէր էր, ահա հեղինակին վեր-
ջին վերապիլ :

Վամակին հեղինակը այս կերպով թու-
նաւոր չըլլալը հաստատելու համար աւելի
զօրաւոր միաստ մը ձեռք կառնու, որպէս թէ
քրքումն (սաֆրան) ալ թոյնի ազդեցութիւնը
ունեցած ըլլայ, և այս հիւանդութիւնը և մահը
նրան հետեւութիւնը եղած ըլլայ. ասի հաւա-
նական կըլլար երբոր առաջին անգամը եղած
ըլլար. ինքը գրեթէ աւելի տաք օդերուն ան-
գամ տաք օրերի ընդհանրապէս կերածը քր-
քումով զերտէ էր, ինչո՞ւ այն միջոցներուն
չի փնտսեց, ու այս միջոցին արաւ իր ազդե-
ցութիւնը երբոր ամենայն ինչ պատրաստ էր
թիֆլիզ երթալու համար. ինչո՞ւ չի հա-
մարձակիմ ասելու թէ այս դէպքը հանգո-
ցելոյն անդգոյշ սպառնալիքին հետեւութի-
ւնը եղաւ, որ մէկ երկու անգամներ միա-
բանութեան ըրաւ, որպէս թէ թիֆլիզ եր-
թալով ամենայն ինչ փոխաբային յայտնի :

Կրթոր փոխարքան այն յօդուածները իբրեւ
անհրաժեշտ յանցանք կրնան հայտնաբերուիլ
և զանի իբրեւ պատասխանատու ճանչելով
քաղաքապետութիւն և միանգամայն երաշխաւո-
րութիւն կրպահանքէր Սինոդէն խիստ կեր-
պով, երբոր Սինոդը մեծ տարակուսանաց
աճի գողի մէջ հնարը չէր կրնար գտնել այն
ծանր պատասխանատուութենէն ազատելու,
միւս կողմէն Վաթուղիկոսին թիֆլիզ երթա-
լու պատրաստութիւնը և քրած անգղոյշ ըս-
պանալիքը, բոլորովին փանգարեց Սինոդի
դրութիւնը, և ահա այս միջոցին հասաւ խա-
ղաղարար գօլերան, ու ամեն բան վերջա-
ցուց, ինչպէս կուզէ հաստատուիլ մեր նամակին
արդարասէր հեղինակը:

Սեր նամակի հեղինակը վեհափառ և օր
մահը քօլերա ակտին վրայ հիմնել կուզէ,
ես իմ կողմէս անի հրաշից կարգը կը դա-
տեմ, ի՞նչ զարմանալի հրաշք. միմէ քօ-
լերան վաղարշապատու դաշտին մէջ այնքան
հաղարար մարդոց մէջէն առանց ումեք
վնասելու և վանքին շրջապատին մէջ երեսնի
չափ անբարեխառն եպիսկոպոսաց և վարդա-
պետաց (որոնց կեցութիւնը աւելի ցարմա-
րութիւն ունէր այն ակտին քան թէ Վաթու-
ղիկոսինը) և ո՛չ երբեք մէկին մտնեալու
ի՞նչ հրաշքով եկաւ պարզակեաց Վաթու-
ղիկոսը զարկաւ, միմէ այն սահմաններուն
Վաթուղիկոսէն զատ մէկ ուրիշն ալ բռնուե-
ցաւ այն ակտին. եթէ չէ, ուրեմն քօլերան
միայն Վաթուղիկոսին համար եկած կըլինի,
եթէ իրօք քօլերա էր Վաթուղիկոսի հիւան-
դութիւնը, ուրեմն Սինոդը ինչո՞ւ միամիտ
չիկեցաւ ու այն աստիճան չափազանց զգու-
շութիւններ արաւ. այն կայսերական օրինաց
նախանձանդիր Սինոդը ինչո՞ւ 24 ժամու
մէջ այնքան շտապով թաղեց, երբոր երկրին
օրէնքը չէր ներէր սոսկական մէկու մը դիակը
երեք օրէն առաջ թաղելու: Դարձեալ եթէ
ախտը քօլերա էր. ուրեմն ի՞նչ պատճառ
ունէր Սինոդը հոգին աւանդելէն ետքը հան-
դուցնելն երեսը գոցել և ոչ ումեք չիցը-
ցունել, միմէ լուա՞ծ բան էր Վաթուղիկոսի
մը մարմին գոց մնայ. երջանկայիշատակ Վեր-
սէս Վաթուղիկոսի մարմինը որ ամիսի չափ
մնացեր է, գարձեալ դիակը ամենայն օր կա-
րող եղեր են տեսնելու: Դարձեալ եթէ քօլե-
րա էր, ուրեմն ինչո՞ւ անպատասխանի մնացին
Արեւանու Առաքելոնաթօրի պաշտօնակատարի
առջև, երբոր թաղման երկրորդ օրը վանքը
եկաւ, երբ Սինոդի Վեհարանի մէջ հան-
դուցնելն գոյքը հաշուի կառնէր, բացատ-
րութիւն պահանջեց Սինոդէն թէ հիւանդու-
թեան կերպին վրայ, և թէ ընդդէմ օրինաց
այնքան շուտ թաղելնու համար, ինչո՞ւ
ուրեմն Սինոդը տարակուսանաց մէջ շիտի
ու կտրուկ պատասխաններ տուաւ, որպէս թէ
պաշտօնակատարը գոհ տրաւ:

Դարձեալ եթէ քօլերա կամ բնական
մահուա՞ք մեռած էր Վաթուղիկոսը, ինչո՞ւ
չի խոստովանեցաւ ու փախուստի միջոցներու
գիմեց Պօլիօֆիք ժանտառմի առջև. երբոր
ամիս մը վերջը իմ վանքէն ելելէս երկու օր
առաջ եկաւ ու եղելութիւնը կրկին քննու-
թեան առաւ, վերջին պատասխանը թէ Սի-
նոդին և թէ Իրօքօրօք բժիշկին միայն այս
եղաւ թէ, որովհետեւ ախտը տարափոխիկ կը-
լուէր մեզ, այս պատճառաւ մարմինը երկար
ատեն պահելու չի համարձակեցանք:

Ես որ այսքան եղելութեանց ներկայ ըլ-
լալովս քօլերա անունը երբեք իմ ականջիս
չի հնչեց ամենեւին, ի՞նչպէս կըլլայ որ Սա-
միկոնեանի հաւատարիմ վկայները որոնք թիֆ-
լիզի մէջ մէկ երկու անգամ դիմ թէյի հրա-
ւիրելով այն տեղեկութիւնները իբրեւ հա-
ւատարիմ ու ականատես վկայէ ինձմէ ըն-
դունելէն վերջը նորա հակառակ տեղեկու-
թիւն կուտան, ի՞նչ կըկարծեն նորա միմէ
իրենց արդարացուցմամբ. միաբա-
նութիւնը Վզգին առջին պիտի կրնայ արդա-
րանալ. միմէ այսպիսի կեղծ տեղեկութիւն
մը տալովին միաբանութեան կողմէն ի՞նչ
վարձատրութիւն կըսպասեն. եթէ իրօք Վա-
թուղիկոսը բնական մահուամբ ալ մեռած
ըլլար, միմէ՞ միաբանութիւնը պիտի արդա-
րանար, միմէ՞ ամեն օր թերեւ այս ժամուս
բարոյական մտորածպանութիւններ չլինէր.
այո՞ ամեն օր, մէկ խօսքով եթէ ասեմք թէ
Լճմիածնայ վանքին շրջապատէն ներս Մատ-
ուած կայ, մեծապէս կըմեղանչեմք. հոն կը-
թագաւորէ Սատանան իր ամեն դորձբերով
առօրեայ գործողութիւններն են. զու-
թիւն, . . . նութիւն, . . . ուսմողութիւն, հայհո-
յութիւն, որկրամողութիւն, գինեմողութիւն,
զեղեկութիւն, յափշտակութիւն, և ամեն
տեսակ անառակութիւն. յոտից մինչ ի գլու-
խըս չիք առողջութիւն:

Իրաց ընթացքը այս կերպ վատ դրութեան
մէջ ըլլալէն վերջը, անօգուտ ջանք է աշ-
խատիլ օրինաւոր Վաթուղիկոս ընտրելու.
վանքի վանքին այժմեան սրէնքովը (Վալ-
ածէնի) որ և է Վաթուղիկոս, թող լինի
Հնորհային, թող լինի Լամբրոնացին և՛,
անկարելի բան է որ վանքը բարեկար-
գուի, եթէ մեր Տաճկաստանի Վզայինք
իրենց ձայնին ուժովը (որ Սուսսատանի
Պարսկաստանի և Հնդկաստանի Վզայնոց
եռապատին է) պիտի կարողանան այն վատ
կանոնադրութիւնը հեռքել. և նորա տեղ
մեր Եկեղեցւոյ սահմանադրութեանը համե-
մատ վանական և եկեղեցական կանոնադրու-
թիւն մը չիլնէ, որուն փափաքանք կըսպա-
սեն Սուսիոյ Վզայնոց ողջամիտ ու լուսա-
ւորեալ մասը. Եւն ատեն Վաթուղիկոսու-
թիւնը օրինաւորութեան կերպարանք կառ-
նու և սրիմաւոր տեղական հոգեւոր ժողովով

վանքն ալ կրնայ բարեկարգուիլ. իսկ եթէ
չիպիտի կարողանայ ոստանկ մէկ երեւելի գոր-
ծի մը ձեռնարկութիւն ընելու, Վաթուղի-
կոսի ընտրութեան մասնակցութենէն հրաժա-
րելով իր յոյսը ուրիշ տեղ թող դարձունէ,
ուր տեղ ապագայի մը համար աւելի յոյս
կրնայ ունենալ, քան թէ Լճմիածնէն, ու
այն ատեն Լճմիածնայ Վաթուղիկոսը կը բազմի
Սալալեանը, և Սամիկոնեաններուն ապա-
գան կապահովուի:

Վրէնդրեմ. խմբագիր, որ բարեհա-
ճիք տեղի շնորհել ձեր Վզգոգուտ թերթի
մէկ անկիւնը այս մեր տեղեկագրութեանը,
Լճմիածնով մեր անկեղծ սիրոյ և յարգա-
նաց հաւատին որով.

Լճմիածնի Վաթուղիկոսու հաղորդմամբ,
պիտի դաշ այտան պէտու խաղի՞ճէ չէլէր օ-
գունտու իսէտէ, իշ պու մէքթուպտա տախի,
պաղը պիլինմէսի էլլէմմ շէլէր պուլունտու-
ղունտան, տէրճինի ճարիղ կէօրմիւշիւղ տիւր:
Վէ Լճմիածնայ Վաթուղիկոսաւու մէսէ-
լէսինտէ իսէ, պիտի դաշ զաղէթալարըն միւ-
տահէնէճիլիլի էլէ ալտըղարը կէօրիւտիւ-
կիւնտէն, օլ պապտէ տէրքեար օլան միւթա-
լամըղը, կէլէճէք հաֆթա պէյան իտէրիլ:
— Պիտի ճաֆթա տըր Լմէրիգտան
կէլիլիլ օլան հէքիմէլիմիղի մա մէմնունիլէ
իլան իլմէքտէ իքէն, պու տէֆա տօղթօր
Պարոնիլ Սատթէոսեանըն տախի կէլիլի
իտուկի կէօրիւտիւղ տիւր:

Սիւմայիլէյճ տօղթօր տախի, Լմէրիգա
ճիւմճուրիլէթ իիւրտթէթինտէ պուլունտար,
իլհարը մէհարէթ իլլէմիլ օլուպ, վէ պու-
րատա տախի, կէրէք տաթթա հէքիմիլ, կէ-
րէք ճէրրահլէպ, վէ կէրէք լափուլալըդ տա-
նալալարընը իճրա իտէճէկիւնտէն, վէ Լու-
կիւտարտա Վէլամըղտա թալարա պաշնտա,
էճպաճը Ստեփան աղանըն 1 Նիւմբօլու էճ
զաճը տիւրքեանընտա, չարէմպիլ հիւնէրի
սաաթ 5 տէն 7 յէ գատար, պատիհափա օ-
լարագ ֆաղըրլարա պազմայա, վէ բաղար
իթթէսի կիւնէրի տաաթ 8 տէն 11 է, վէ
ճիւմա կիւնէրի տաաթ 4 տէն 6 յա գատար,
տրղու իտէնէր իլէ կէօրիւլմէյէ հաղըր պու-
լունտաճաղընտան, խասսէթէն իլան օլունուր:

Տօղթօր Սատթէոսեանըն պատիհափա
պազտըղը քէյֆիլէր բէք ֆաղըր օլուրդ-
լարը հալտէ, լալըմ կէլէն իլաճլար, եա բէք
ուճուղ սուրէթտէ, վէ եախօտ փարաքը
օլարագ հիմմէթ օլունտաճաղ տըր:

Սիւմայիլէյճ տօղթօր Սատթէոսեանըն
քէնտի մահէլլէրիլէ չաղըմագ իսթէյէն-
լէր, մէլքիւր էճպաճը տիւրքեանընտա խապէր
կէօնտիւրմէլի տիւրլէր:

Իֆթիլար իտիպ, վէ սէվիլիլիլ քի, պա-
րի շու հէքիմիլ սանաթը օլուն միլլէթի-
միլտէ, կիւնտէն կիւնէ իլըրուլմէքտէ տիւր:

ՎԱՐԱՊԵՏ Թ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ՅԷԼԷԴ ԶԱՅԻԹԱ ՎԷ ԹԱՊԻԱՆԷ
Թ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ